

יח. תשא-פרה – נחמות יחזקאל

הפטרותנו בנחמת יחזקאל מתייחסת לשלישית שמבין ארבע פרשיות - פרשת פרה. אכן בעומקו של דבר יש קשר גם בין פרשת השבוע לבין עניינה של פרה. כך הרי דרשו בפסיקתא: "תבוא אמו ותקנח" וכשם שהעתיק רש"י בראש פרשת חוקת מיסודו של רבי משה הדרשן שכפרת הפרה באה על מעשה העגל עליו אנו קוראים בפרשה.

אמנם, עיקר המסר שבדברי יחזקאל זוקק השוואה עם כל פעילותו הנבואית בבבל. עלינו לעיין עיון מדוקדק בנבואותיו של יחזקאל מלפני החורבן, והן באו בשש השנים מאז גלות יהויכין שהם שש השנים האחרונות למלכות צדקיהו בירושלים. בעוד ירמיהו מגיע בירושלים בפרק זמן זה לשיאים בפעילותו הנבואית, במעורבות בסוגיות המדיניות ובקריאות לתשובה בכל שטחי החיים הרי באותה עת נתנבא יחזקאל בבבל, אלא שגם אם יש בדבריו נבואות מגוונות על ירושלים, אין בהן קריאה לתשובה. ההסבר לתופעה מופלאה זו שהרי הוא, יחזקאל, נתון בגולה, מבחינתו העונש כבר התבצע וירושלים כאילו חרבה כעין מליצת חז"ל "בית חרוב החרבת, בית שרוף שרפת". אדרבא, אין תקנה לשארית שנותרה בירושלים אלא בהשלמת גזירת הגלות גם על הנשארים. מכאן שאין משמעות לתשובה לאומית כל עוד שהחורבן לא נשלם. אמנם כל זה עד יום "בֵּא-אֲלֵי הַפְּלִיט מִירוּשָׁלַם לְאמֹר הִכְתָּה הָעִיר" (יחזקאל ל"ג, כ"א) מיני אז "וַיִּפְתַּח פִּי, וְלֹא נֶאֱלַמְתִּי עוֹד" (שם, כ"ב). החל פרק נבואות הנחמה של יחזקאל. אמנם, אלה מאופיינים בתו ייחודי. כל כולה של הנחמה מופיעה בבחינה של "אתערותא דלעילא" והביטויים הנמרצים לכך מצויים בהפטרותנו: "לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה, בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם-לְשֵׁם-קִדְשִׁי וְלִקְדָּשִׁי... וְקִבְּצֹתִי... וְהִבֵּאתִי... וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים... וְנָתַתִּי לְכֶם לֵב חֲדָשׁ... וְאֶת-רוּחִי... אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְעֲשִׂיתִי... אֶת אֲשֶׁר-בְּחֻקֵּי תִלְכוּ" (שם ל"ו, כ"ב-כ"ז). נמצא שנבואת יחזקאל זורמת בשני אפיקים מקבילים – אין בבבל תקווה לתיקון לפני החורבן, ואין מעורבות בגאולה בעידן שלאחר החורבן, הכל נתון בידי שמים.

בנקודה זו תלויה השאלה האם גאולת העם תלויה בתשובה או שהיא תבוא בעיתה בלי תלות במרכיבים אחרים. גדולי ישראל בדורותינו עסקו בבעיה זו מתוך ציפייה להתקיימות חזון הגאולה כפי החתום בסוף ההפטרה שיש בה רמיזה שקופה לבחינת הצאן הכרוך אחר הרועה וציפייה לחג חירותנו: "כְּצֹאן קִדְשִׁים, כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֵיהָ--כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרֻבוֹת, מְלֵאוֹת צֹאן אֲדָם" (שם, ל"ח).